

D E
BILLARD,

K L U C H T S P E L.



NED.
LETTERK.

T' AMSTERDAM,
Gedrukt voor den Autheur. 1731.

NED.
LETTERK.

VOORREDEN

IAAN DEN

LEZ E R.

IK wil gaerne geloven, dat dit "myn Kluchtspel niet zal behagen aan de meeste Lezers; in 't geheel niet, aan die genen, die geen kennis van 't Billard spel hebben, alzo het voor de zulke een onbekende en ongehoorde zaak is, dewelke nooit met genoeg gelezen kan worden; ten deele, zelfs niet aan die genen die Liefhebbers van de Billard zyn, alzo ik niet onbewust ben dat hier in eenige woorden en manieren van spreken voorkomen die op andere plaatsen ongebruiklyk zyn, en voor ymand, die 'er niet van onderregt is aanstootelyk schynen.

Derhalven heb ik nodig geagt hier onttrent eenige oplossinge te geven, en den Goedgunstige Lezer, te doen aenmerken dat ik dit Kluchtspel onder de naam van *Billard* niet uitgeve als nieuwe of

* 2

eyge

V O O R R E D E N

eyge vinding, veel min om daar door enige lof te behalen, maar alleenlyk op verzoek van zommige vrienden, laat ik UE: sien als in een Schildery dat gene het welke op de Billard in het huys van zeker Billardmeester waarlyk 't zedert twee Jaren herwaarts is voorgevallen, en dit is de reden dat gy dikwils woorden en spreekwyzen, daar ter plaatze eygen, hier herhaald vind, waar van ik zommige hier zal uitleggen, gelyk als wanneer Meester Jan pag: 6 reg: 21. hier Billardspel *Negocie* noemt, zoo verstaat hy daar door zyn neering als Billardmeester; zoo ook word door *peper* pag: 9. reg: 2. geld verstaan, door *Lazarus*, gek. pag: 14. reg: 12. door *Arabier* pag: 15. reg: 27. een Bille die door Geluk gemaakt is; door een *Beest met hoorens* pag: 17. reg: 28. een coup de trois of een driestoot. Door *Dingsjes* reg: 36. Ducaten, door *de Keyzersgragt* de allerlangste Queue die men gebruykt als men met geen andere 'er by kan komen pag: 22. reg: 11. ook zult gy zommige Francke woorden ontmoeten gelyk *Commen va-la partie* pag: 9. reg: 10. item gemengelde met

VOORREDEN

met duytſche, als pag: 8. reg: 7. *jan a-
vec ; voila donc myn acquit.* reg: 30.
welke woorden alle, dewyl in die tyd
in zwang gingen, ik ook noodzakelyk
in myn herhaling heb moeten laten in-
vloeyen; in hope derhalven dat gy, Le-
zer, my in 't doorbladeren dezer gun-
ſtig zult wezen, wensch ik UE: Vaar-
wel.

VERTOONERS.

BAREND, *Jongen passende op de Billard.*

MEESTER JAN, *Billard-Meester.*

LOOSHEYD,

LEDIGHEYD,

LOSBOL,

ONGELUK,

GELUK,

GIERIGHEYD,

*Dagelyke Klanten van
Meester Jan.*

OVERDAAD, *een Ryke Vreemdeling.*

Het Spel speelt aan 't Huis van Meester Jan, in de
Billardkamer, beginnende 's Morgens ten 11. en
eindigende 's Middags ten 2 uuren.

DE BILLARD, KLUCHTSPEL.

EERSTE TOONEEL.

BAREND, *de Billard, afschnuerende, zingt.*

^{1.}
Laat een ander op de kaart
 Spelen, en zyn tyd passerem
 Lon, la, lire, lire, la.
 Geen spel is 'er soo vermaart,
 'T welk de Billes evenaart
 Van Toure, lire, lire, la,
 ut, re, mi, fa, sol, la.

^{2.}
 'T Ombre sonder Matadoor
 Is dat niet verdrietig spelep.
 Lon. &c.
 En is 't niet een slegt gehoor,
 Als een ander eyscht daar voor?
 van Toure &c.

^{3.}
 Gravejassen sonder Jas,
 A

Of

2. D E B I L L A R D,

Of menel, of and're troeven;

Lon. &c.

Wat komt dan u kunst te pas

Schoon gy d'allerfynste was

Van toure, &c.

⁴
Of als gy Piquetten speelt,

En u point mag nimmer goed zyn,

Lon, &c.

'T geen party is aanbedeelt,

Die u Pick, en Repiek speelt

Van Toure, &c.

ut, re, &c.

⁵
En wat zyn zy verre mis,
Die in 't Bord met stenen ram'len.

Lon, &c.

'T welk heeft geen gelykenis

Met Billard, die Vorstlyk is.

Van Toure, &c.

⁶
Want het zy gy bezig zyt
In het spel van Tacodille

Lon, &c.

Is het niet een grote spyt

Nocht van slaan te zyn bevryd.

Van Toure, &c.

⁷
Of wanneer gy u begeeft
Onder bazen van 't verkeerren

Lon, &c.

Daar het Bort met wat het heeft,

Door het slaan van schyven heeft.

Van Toure, &c.

⁸
Eyndlyk soo gy overgaat

Tot

Tot het Kindspel, Muyzebruyen

Lon, &c.

Dat een jongen van de straat

U te leeren is in staat

Van Toure, &c.

9

Weergaloos dan is Billard.

En te pryfen haar beminnaars

Lon, &c.

Die (en't valt dit spel niet hard)

Alle soort van spelen tart.

Van Toure, &c.

A L lang genoeg geveegt, 't kan zo wel gaan, wyl
't laat is,

En schoon 't al beter was, voor my dog niets meer
baat is;

Nu sal ik op een sprong en schielyk maken klaar

De Queis en Massen onser klanten allegaar.

Deez' is van Loosheyd. Die schynt van Gieluk te we-
zen.

Deez' is van Losbol; Die heeft hy gebruykt voor de-
zen.

Nu die is Ongeluk's, die vry wat meerder gelt
Verloren heeft, als ik zag by malkaar getelt.

Hier heb ik 'er nog een, dat lompe houte blokje

Gelykt Heer Gierigheid's van ons geleende stokje,

En deze fyne punt, getekent met een kruys,

Word voor Heer Ledigheyd bewaard by ons aan huys.

Hier heb ik nu by een vergaart de Principalen;

Komt by geval een vreemd, die mag 'er zelf een halen,

En zoeken uyt de rest, dat niet veel wezen moet,

Want die Bagagie is myn Meester's eygen goet.

4 D E B I L L A R D ,
T W E E D E T O O N E E L .

M E E S T E R J A N , B A R E N D .

I M E E S T E R J A N .
S alles aan een kant ?

B A R E N D .

Ja Meeſter.

M E E S T E R J A N .

Hoe kan 't wezen,
Nog niemand, daar men plagt ſoo vroeg te zyn voor
dezen ?

De Coffy is gezet ; de Chocolaat ſtaat daar ;

De Quees geprepareert ; de Tafel kant en klaar.

'T ontbreekt nu maar aan 't Volk : Daar ſpeelt het
reets elf uren ;

So dat het evenwel juyſt niet heel lang zal duuren

Of d'een of d'ander zal wel komen voor den dag ,

Te ſpelen een party. Daar hoor ik al gewag !

D E R D E T O O N E E L .

L O O S H E Y D , M E E S T E R J A N , B A R E N D .

L O O S H E Y D .

W E l Meeſter Jan, wat nieuws ?

M E E S T E R J A N .

Het is een ſlor dig weertje.

L O O S H E Y D .

Maar is hier nog niet weer geweest dat jonge Heertje,

Die gift'ren avond my verkoos tot zyn party ;

Ik zette myne kunnſt een weynig aan de zy ,

En wilde voor het eerſt, zoo goed ik kon, niet ſpe-
len.

M E E S-

K L U C H T S P E L.

MEESTER JAN.

Dat zag ik wel: Maar 't schein hem tog niet veel te
schelen

Of hy aan 't winnen was, dan of hy weer verloor,
Hy bleef in 't zelfd' humeur; ook dreef hy sterker
door

In 't Wedden, als wy hier gewoon zyn te beschou-
wen;

Hy dorst aan yder een, vry wat Ducaten houwen:
Maar dagt ik goede vriend, schoon had gy duyzend
t'zaam

Van overlang vergaart, Heer Loosheyd is be-
quaam

Die Vinken nyt uw beurs in zyne zak te spelen,
Indien u zyn party niet haastig zal vervelen.

LOOSHEYD.

Maar Jan, nu merk ik eerst, dat gy u myne kunst
Nog niet verstaat; Wanneer hy won, was 't slegts
myn gunst;

Want meen jy dat ik zal met hem party beginnen,
En voor de wedders meê, gelyk voor my zal winnen;
Dat 's een verkeerd concept. 'T moet alles zyn
voor my,

En winnen zal ik, als 'er niemand meer is by,
En zo men ryk'lyk wed, al willens zelfs verliezen,
Zó zal Heer Overdaad geen ander speelnoot kiezen
Als my, die al zyn gelt allengskens door de tydt,
Brokswyz' aan Loosheyd op Billard zal raken quyt.
Maar geef eens Koffy?

MEESTER JAN.

Heer, het zal zo aanstonds kommen;
Tegens Barend.

Schenk Koffy Jongen? Maar Heer Loosheyd, nu
genomen,

Gy hebt zulk een concept, het viel eens anders nyt;

A 3

Hy

6 D E B I L L A R D.

Hy won eens, en bleef weg, dan waart gy weer
gebruyt.

LOOSHEYD.

Zult gy aan Loosheyd wat aan hem te doen staat lee-
ren,

Laat my daar meed' begaan ik kan uw raad ontbee-
ren;

Maar egter zyt gy van my vriendelyk gebeên,
Het geen hier is gefeyd, beruſte by ons tweeën.

V I E R D E T O O N E E L.

LOOSHEYD, LOSBOL, LEDIGHEYD, ON-
GELUK, MEESTER JAN, BAREND.

MEESTER JAN.

MYn Heeren, weest gegroet;
LOS BOL.

Ik wensch u goede morgen

Heer Loosheyd.

LOOSHEYD.

Dito Heer.

MEESTER JAN.

'K begon alreets te zorgen
Voor de Negoëie, 'k dagt die ſlap zou' zyn van daag.

LEDIGHEYD, *tegens Meester Jan.*

Jan geef de Quee?

MEESTER JAN, *de Quee overgevende.*

Sie daar.

LEDIGHEYD, *Siende dat de Quee bedurven is.*

Is 't geen vervloekte plaag

Dat eeuwig myne Quee van and're word bedurven,
Dat heeft de Jongen weer, ik ſtel het vaſt verkurven

Tegens Meester Jan.

Heb ik niet duyzendmaal u vriendelyk verzogt,

Myn

Myn Quee te bergen die ik van u heb gekogt.

MEESTER JAN.

Kom Barend geef de vyl, breng 't robbevel eens mede.

Ledigheyd prepareert zyn Quee.

LOOSHEYD, *Tegens Meester Jan.*

Hoe lang, (wat dunkt u Jan) is het als nu geleden

Dat 'k Koffy heb geëyscht?

MEESTER JAN, *Koffy brengende.*

Daar hebt gy verlich gezet.

LOOSHEYD.

En vry wat slap, en ook de melk wat ryk'lyk vet

Van Kaarsfineer; 'k lust het niet, neem weg, en geef
my and're.

Hy geeft de kop koffy weer over.

MEESTER JAN.

Hoe kan dat moog'lyk zyn. Maar 'k zal het wel ver-
and'ren,

En zorgen, dat gy zooterstond hebt nieuwe klaar.

LEDIGHEYD.

Heer Losbol, willen wy party doen met malkaar?

LOSBOL.

Wel ja Heer Ledigheyd, daar heb ik weynig tegen,
Vermits gy met uw tyd, (zo my dunkt) zyt verlegen

Tegens Barend.

Kom Jongen, geef myn Quee, daar 'k laast heb mee ge-
speelt,

En niet dien oude, die my lang al heeft verveelt.

BAREND, *de Quee brengende.*

Myn Heer, tot uwen dienst?

LOSBOL.

DeBilles.

Meester Jan geeft ondertussen Coffy aan Loosheyd.

BAREND, *wyzende op Losbol.*

'k Meen zy leggen

In 't hoekgat by Myn Heer.

8 D E B I L L A R D,

LOS BOL, *tegens Ledigheyd.*

Wat hebt gy nu te zeggen?

LEDIGHEYD.

Ik speel, als gy wilt, omeen enkele Ducaat.

LOS BOL.

En Jan avec?

LEDIGHEYD *knikt, en spreekt tegens Barend.*

Pas op, hoe't met het tellen gaat.

BAREND.

Point à rien.

ONGELUK.

Ik hou voor Losbol een drie gulden.

LOS BOL.

Daar zal ik tegen zyn, hola, ik wil 't niet dulden.

Zo dra gy voor my wed, quiteer ik de party.

ONGELUK.

Myn Heer, dat kunt gy doen, het wedden staat my vry.

LOS BOL.

Wel zoo gy voor my wed, onmoog'lyk is 't te winnen.

ONGELUK.

Gy praat onnozel, en als waart gy buyten finnen,

Wat reden zoud' ik niet eens winnen met 'er tyd?

LOS BOL.

Om dat gy Ongeluk, en 't Noodlot teffens zyt.

ONGELUK.

Het zy dan zo het wil, 'k wil egter voor u wedden.

LEDIGHEYD.

Die zaken zullen zig, Myn Heer, van zelf wel redden,

Kom maken wy begin; voila donc, myn acquit,

Als niemand wedden wil, dan wed ook Onluk niet.

ONGELUK.

Is dat niet wonderlyk en raar in allen deelen,

Dat niemand is, die met my houwen wil of spelen,

Niettegenstaande dat ik altoos gelt verlies,

Is yder om met my te wedden even vies.

En niet zo schielyk komt Geluk hier binnen treden,

Of

K L U C H T S P E L.

Of word om weddenschap van elk een schier gebeden;
Terwyl hy meestentyds het meeste peper wint,
Gelyk een yder in zyn beurs zelf't best bevind.

V Y F D E T O O N E E L.

GELUK, OVERDAAD, LOOSHEYD, ONGELUK,
MEESTER JAN, BAREND, LOSBOL
en LEDIGHEYD, *party spelende.*

COMMENT vá la **GELUK.**
partie?

BAREND.

Gelyk die is begonnen.

LEDIGHEYD.

Die Bille reys gemaakt!

Hy maakt de Bille.

Nu heb ik twee gewonnen.

GELUK.

Drie tegens twee set ik, (wie houd) voor Ledigheyd;

ONGELUK.

Wat soort?

GELUK.

Ducaten.

ONGELUK.

Ik.

GELUK.

'T is wel, dat blyft gezeyd.

Dat zou de drommel doen, soud' 'k noyt eens profi-
teren.

GELUK.

'K geloof het niet, dog't naast, gy kont het nu probe-
ren.

LOS BOL, tegens Barend.

Kyk Jongen leyd de Bal collé?

A 5

BA-

10 D E B I L L A R D,

BAREND.

Ontrent een duym,
Myn Heer, van 't kuffen af.

LOS BOL.

'k meen dat ik niets verzuym,
Indien ik misstoot, ende Bille stil laat leggen.
hy stoot mis.

LEDIGHEYD.

Dat 's drie, marqueeer! gy moet de poincten dikwils
zeggen.

by maakt de Bille van Collé.

'K geloof ik raak hem niet: O ja hy is gemaakt.

GELUK.

Dat moest ik weten, of gy hem had wel geraakt.

BAREND.

Party is Cinq à point.

LOS BOL.

Gy hebt een zeer groot voordeel,
Heer Ledigheyd, dat stel ik aan een yders oordeel;
Party te winnen is een zaak die niet te doen is
Voor my, dat is zoo waar, waarachtig en zoo wis,
Als Ongeluk de naam en daad zoo lang zal houwen.
Als hy in wezen is, die my dit quaad komt brouwen.

ONGELUK.

Wat Bagatell! pas op, want niemand dog gewint
Party als Losbol, zoogy niet geheel ontsint,
En dol, alwillens wilt u gelt te grabbel strooyen;
Speel maar zagtsinnig, zoek geen ballen uyttegoyen.
Ledigheyd acquitceert zig.

LOS BOL.

Ik wenschte wel, dat gy my spelen liet met vrec.

Ziende dat de bal collé leyd.

Dat's weer een moye stoot, de bal leyd styf collé.

Ik vrees een contre coup;

LEDIGHEYD.

Nu blijfje maar te stoten?

Los-

LOS BOL.

Myn Heer, verdriet het u, 't heeft my al lang verdrotten,

Of hebt gy haast, ik niet; wilt gy, ik schey 'er uyt;
Wat neemt gy winst?

LEDIGHEYD.

't Geheel, of anders niet een duy.

LOS BOL.

Ik geef het enkel.

LEDIGHEYD.

Neen, ik moet het dubbeld winnen,
En daarom, bid ik, wil met spelen maar beginnen.

LOS BOL.

Wel aan, wy zullen dan party ten eynde zien,
Wyl gy niet aanneemt, daar ik meer, als 't is, kom
biën.

Zie daar?

Hy stoot.

GELUK.

Wel af.

LEDIGHEYD.

Ik denk die Bille nog te maken.

LOOSHEYD.

Dan moet g'hem zindelyk, en extra fyntjes raken.

LEDIGHEYD.

Dat meen ik ook te doen.

Hy stoot mis.

ONGELUK.

De drommel een fyn stuk,
Maar had hy hem gemaakt, dan deed het Ongeluk.

LOS BOL, *tegens Barend.*

Hoe staat het, Barend, nu met onz' party geschapen?

BAREND, *wyzende op Ledigheyd.*

Myn Heer heeft zes.

LOS BOL.

En ik?

BA-

12 D E B I L L A R D,

BAREND.

Niet een.

LOSBOL.

Jy staat te gapen

Dangints, dan herwaarts, en bemoeyt u, na ik merk,
Met ons heel weynig, dan dit is alleen u werk;
Maar ik beloof men zal op Kermis u bedenken,
En in de plaats vangelt, braaf pokkellagen schenken.

MEESTER JAN.

Party is vyf om een.

LOSBOL.

Dat lykt 'er beter na.

LEDIGHEYD.

Wie houd twee tegens een.

LOOSHEYD.

Myn Heer, gy spreekt te spa,
Als, toen gy drie had, zulx had willen proponeren,
Ik was u man, maar nu zal ik het niet probeeren.

LOSBOL, *makende een schronkel.*

Playfierig!

LEDIGHEYD.

Non passée. Twee poincten zyn voor my.

ONGELUK.

Zulk spelen noem ik een publycke dievery.

LOSBOL.

Dan zoud gy laten geld te wedden op myn spelen:

ONGELUK.

Dat zal ik laten als aan my zulx zal verveelen:

LOSBOL.

Dan zal ik spelen al het geld uyt uwe zak:

ONGELUK.

Dat houw ik uyt, zowel als gy, op myn gemak.

LEDIGHEYD, *tegens Barend.*

Marqueur, hoe hebt gy nu de poincten aangetekent?

BAREND.

Nu heb ik sept à un.

LE-

LEDIGHEYD.

Dan hebt gy wel gerekent.

LOS BOL.

Ik wed egaal op Jan.

OVERDAAD.

Wat wed gy?

LOS BOL.

Een Ducaat.

OVERDAAD.

Fiat.

LOS BOL.

Za boven Jan, dan scheelt 't my niet hoe 't gaat.

Z E S D E T O O N E E L.

GIERIGHEYD, OVERDAAD, LOOSHEYD,
GELUK, ONGELUK, MEESTER JAN,
BAREND, LOSBOL en LEDIGHEYD,
party voortspelende.

H OVERDAAD.
Oud g'ook iets Gierigheyd?

GIERIGHEYD.

Ik kom pas even binnen,

En zoud' ik alzo dra met wedden hier beginnen:

Hoe staat party?

OVERDAAD.

Myn Heer, die is gelyk op Jan.

Sept heeft heer Ledigheyd, en een heeft deze man.

hy wyft op Losbol.

Kom wilt gy een Ducaat drie vier, of meerder houwen?

GIERIGHEYD.

In zaken van gewigt moet men niet ligt betrouwen,

Mag ik geloven dat Heer Losbol heeft maar een,

En dat met Ledigheyd party zoo ver is heen!

MEES-

14 D E B I L L A R D,
MEESTER JAN.

Ja zeker.

GIERIGHEYD.

Wel zie daar, dan zoud ik nog wel durven
Drie zetten tegens twee.

OVERDAAD.

Gy lykt 'er van besturven;
Maar egter meent g' op Jan, of op het gansche spel?

GIERIGHEYD.

Op Jan, wel Overdaad wat duyvel meent gy wel.
Ik ben niet Lazarus; dagt gy my zo te pieren?
Neen, neen, gy kent my niet, ik laat my zo niet slieren:
Zeg houd gy het, of niet, eer dat het spel verkeert?

OVERDAAD.

Ey zwyg maar, 'k heb van u al reets genoeg geleert,
En ben te vreden; 't strek my voortaan tot een lesje.

GIERIGHEYD, *tegens Loosheyd.*

Ik houw nogtans op Jan gelyk een enkel zesje.

LOOSHEYD.

Ik houw het Gierigheyd aan u gelyk op Jan.

GIERIGHEYD, *wyzende op Meeſter Jan.*

Geld bygezet ſinjeur, en geef het aan die man.

LOOSHEYD.

Ik houw voor Losbol.

GIERIGHEYD.

Ik voor die het beſt kan ſpelen,
En dat is Lediĝheyd, myn vriend in allen delen;

GELUK, *tegens Overdaad.*

Dat heeft terribel lang (niet waar myn Heer) geduurt,
Dat geen van beyder bal is in een gat geſtuurt:

Lediĝheyd verloopt zig.

LOSBOL.

Misschien Geluk, had gy wat eer daar van geſproken,
De Bille was veel ligt ook eer in 't gat gedoken.
Nu heb ik drie, en hoop te komen boven Jan.

LE-

LEDIGHEYD.

Maar aan driepointen, vriend, komt gy zo ligt niet an.

GELUK.

Dat is my evenveel, de Jan kan my niet schelen,
Indien Heer Ledigheyd party maar wint door 't spelen.

ONGELUK.

Wat zeg jy, Losbol, vriend, nu schep ik weder moet,
Gy wint party geheel, hy staat nog even goet.

LOSBOL.

Ik zal myn best doen; als het is in myn vermoogen
Zal ik zyn winst, (geloof 't) gewislyk niet gedooogen;
Maar ondertuffchen dog party die avañceert

tegens Barend.

Hoe staat het?

BAREND.

Trois à sept.

LOSBOL.

Let dat gy wel marqueert.

tegens Ledigheyd.

Zie daar is een acquit:

LEDIGHEYD.

Zo 't snyden nu wil lukken,

Behoorde men die bal in 't hoekgat te zien bukken.

hy maakt de bal

ONGELUK.

Dat is een Arabier!

GELUK.

Dat is een Meesterstuk!

LEDIGHEYD.

En volgens myn Concept.

LOSBOL.

Zeg liever grootgeluk.

BAREND.

Party is neuf à trois.

OVERDAAD.

Ik zet nog tien Ducaten,

Dat

Dat Ledigheyd dien Heer niet boven jan zal laten.

GELUK.

'T is my wat alteveel; maar wilt gy zetten twee,
Zo rezolveer ik kort om die te nemen meê.

OVERDAAD.

Zo gy niet anders wilt, (gy hoeft my niet te quellen)
Ik zal in plaats van tien, dan twee (zo gy zegt) stellen.
Wie houd nog meer op jan, ik zet in alle zoort
Zoo veel men wil?

LOOSHEYD, *siende dat Losbol een stoot voor 't gat heeft.*

Ik heb dat lang genoeg gehoord,

Wilt gy voor Ledigheyd, Heer Overdaad, nog zet-
ten

Dat hy het dubbeld wint twee goude pistoletten;
Ik houw voor Losbol;

OVERDAAD.

Als die stoot maar over is,

En niet gemaakt, houw ik myn woord, myn Heer, ge-
wis.

LOOSHEYD.

Abuys, Heer Overdaad, dat zou my niet gelyken,
Ik deed het op die stoot.

OVERDAAD.

Gy zult u niet verriyken

Met myn pistolen vriend, als met egale kans.

Losbol mist de Bille.

Nu is de stoot gedaan, nu is 'er geen avanç.

Houd gy nu iets?

LOOSHEYD.

Wel neen, nu niet, in gene delen:

Want Losbol kan zo goet als Ledigheyd niet spelen,
Dat ziet gy aan die Bal, die hy zoo even mist:

Ledigheyd stoot mis.

GELUK.

Die misstoot maakt dat u dispuyten zyn geflist.

BA-

BAREND.

Heer Losbol heeft nu vier; Heer Ledigheyd heeft negen:

LOS BOL, *tegens Barend.*

Zie zoo, nu tel jy wel, tel altyd zo ter degen,

Dan is 'er geen kraakeel:

LEDIGHEYD.

Dat point is wat te groot;
'T is ongehoord van mis op eenen vrye stoot.

LOS BOL.

Het moest nog anders gaan zal ik het spel gewinnen!

ONGELUK

Ja Losbol, pas maar op, gy zyt een Man met zinnen:

Gy moet maar spelen u party-bal op Collée,

Hy mist zomtyds nog eens.

LEDIGHEYD.

Hoe nu? wat praat jy meê?

Jy Monsieur Ongeluk? voor u is niets te halen,

Maak jy maar klaarigheyd ducaten te betalen;

En zwyg zoo 't moog'lyk is uyt ons begonnen spel.

ONGELUK.

Ik spreek geen nadeel, maar stilswygen wil ik wel:

LEDIGHEYD, *collée leggende maakt een*

(coup de trois.

Daar hebje nu 't effect van dat ik zeyd' alvorens,

De bal leyd in de band.

LOOSHEYD.

Dat is een beest met horens.

LEDIGHEYD.

Het is vermakelyk! Party gepresenteert

Is enkel; nu byna geheel geredresseert.

LOS BOL.

Heer Overdaad, gelieft gy my eens gelt te tellen?

OVERDAAD, *een Dutaat betalende aan Losbol.*

Zie daar.

GELUK.

Voor my, myn Heer, twee Dingsjes neer te stellen.

B

OVER-

16 D. E. B I L L A R D,

OVERDAAD, *twee Ducaten betalende aan Geluk.*
 O ja; gy wint, Myn Heer, een dubbele Ducaat,
 Die uit zyn goudbeurs u zal geven Overdaadt;
 Neemt gy wel nieuwen aan, 'k heb geen als die ge-
 slagen

In 't jaar van dertig zyn.

GELUK.

Diczyn't, die my behagen.

GIERIGHEID.

Nu merk ik dat het is om myn fefthalf te doen,
 Hy is pas boven jan, of Loosheyd haalt zyn poen:
 Hy vraagt niet eens, of dat zoo is met myn believen,
 Neen hy weet beter raad, hy gaat zig zelf gerieven:
 Om kort te gaan ik ben myn zesje ganschlyk quyt.
 En zie hem nimmer weer! adieu dan voor altydt.
 'T zal nodig zyn dat ik weer nieuwe zoek te winnen.
 In't maak'klen op de Beurs; de Beursklok zal beginnen
 Met luyden daadelyk; Geluk wel ga jy mee?
 Of blyf jy nog wat hier?

GELUK.

ô Neen: ik ben alreê;

Maar.... Meeſter Jan, hoor eens?

MEESTER JAN.

Alhier.

GELUK.

Ik zal betrouwen

Deez' goude Ducaton aan u, die 'k heb gehouwen
 Met Ongeluk, en wel op Ledigheydts party.

Hy geeft 't gelt aan Meeſter Jan.

Dog zoo ik het gewin, eysch gy dan gelt voor my.

MEESTER JAN.

Hoe veel Ducaten?

GELUK.

Twee: ik meen zoo weer te komen,
 Miſſchien wel eer het ſpel zyn einde heeft genomen.

Loos-

LOSSEYD.

Ey wagt een ommezien, tot dat ik heb betaalt
Aan Meester Jan, het geen hy voot my heeft gehaalt.
'K ga mede na de Beurs;

LEDIGHEYD.

Wel wil u dan wat reppen,
Het is reets twalef uur, de Beursklok eynd met kleppen.

Z E V E N D E T O O N E E L.

LOS BOL en LEDIGHEYD, *party spelende*, OVERDAAD,
ONGELUK, MEESTER JAN, BAREND.

W El aan, Heer Ledigheyd, za spelen wy nu voort.
Hoe staat party Marqueur? Marqueer zo het behoort;

BAREND.

Neuf heeft Heer Ledigheyd; en heeft aan Losbol zeven
Door't maken van een coup de trois terstond gegeven.

LOS BOL.

Dat's waar.

LEDIGHEYD, *tegens Barend*.

Gooy my de bal eens toe

LOS BOL.

Ik acquiteer.

LEDIGHEYD, *tegens Losbol*.

Gy schynt wat meerder moet te hebben, goeje Heer.

LOS BOL.

En waarom niet Myn Heer, my dunkt dat heeft zyn
reden,

Party was dezolaat; nu ben ik weer te vreden.

LEDIGHEYD.

Ik wil niet denken dog dat gy het allermintst
Met hoop beswangert gaat van de geringste winst,
In deez' Party?

80 D. J. E. B I L L A R D,

LOS BOL.

Gy dan?

LEDIG HEYD.

Gewis.

LOS BOL.

'T zou kunnen missen;

T e schielyk reekenaar kan sig heel ligt vergiffen.

LEDIG HEYD.

Men wagte dan het eynd', en d'uytkomst van het spel.

ONGELUK, *aan Losbol inluisterende.*

Het gaat voor eerst (myn Vriend) my dunkt al reed'lyk wel.

Losbol maakt een Bille door 't trekken van de Billard, die 'er niet moest geweest zyn.

LEDIG HEYD.

Wat duyvels gat is dit, de Bille moest passeren

Meer als een handbreed ver voorby, dat wil ik zweeren,

Maar neen, hy raakt de band, en voor, en agter 't gat,

En komt te rug 'er in; hoe drommel vind je dat?

Is 't niet plaaisierig, op die wyz' zyn gelt verliezen?

Maar wees verzekert, 'k zal een and're Tafel kiezen

Wanneer ik spelen wil.

LOS BOL.

Het is bedroeft voorwaar,

De middelgaten, Jan, zy trekken beydegaar;

Ik heb het meer gezien, maar dagt, wat kan 't my
schelen.

Zo lang 't my niet gebeurt met ymand in het spelen.

LEDIG HEYD.

Myn Heer, ik heb zoo vaak aan hem daar van gezeyd,

En hoe het wezen moest hem duid'lyk uitgeleid;

Maar het verhelpen zal, zo 't schynt, niet eerder ko-
men,

Voor hy zyn volk zig heeft door eyge schult ontnomen,
Dan heeft hy tyd 'er toe.

MEES-

MEESTER JAN.

Nu laat het op my staan,
Ik zal den Timmerman terstond zelf halen gaan,
Op dat myn Klanten zig niet meerder en facheren,
En alle fouten na vermogen redresseren:
'K beloof u op myn woord, de Tafel is vermaakt,
Eer dat Heer Ledigheyd hier weer aan 't spelen raakt.

LEDIGHEYD.

Hoe staat het nu?

MEESTER JAN.

Ik meen van alle beide negen.

LOS BOL.

Zo is het Meester Jan ook met party gelegen.

Hy acquiteert zig.

Zie daar myn Heer?

LEDIGHEYD.

Die sloot Heer Losbol is niet quaad,
Het kon gebeuren, dat hy uit de Tafel gaat.

Hy doet de bal springen.

OVERDAAD.

Hy is 'er heerlyk uyt!

ONGELUK.

Ja door Geluk;

LEDIGHEYD.

Om 't even,

Of ik het kryg door kunst dan door Geluk gegeven.

LOS BOL.

Dat 's waar Heer Ledigheyd; nu hebt gy meen ik elf,
En dat ik u niet meer kan geven, weet gy zelf;

LEDIGHEYD.

Nog wel een enkel point:

LOS BOL.

Ey wil maar acquiteren?

Ledigheyd geeft zyn acquit.

Ik meen die Bille nog in 't midden te doubleren.
Indien ik kan.

LEDIGHEID.

Edog, na'k merk, zo is hy mis.

Hy moet 't lange agterend gebruyken.

Jan geef een an'dre Quee, die vry wat langer is?

MEESTER JAN.

Daar hebt gy de Cadet.

LEDIGHEID.

Neen Jan, die kan geen baat zyn.

MEESTER JAN.

Zie daar de Keyzers-gragt?

LEDIGHEID.

Die zal hier beter raad zyn.

tegens Barend.

Kyk Barend is de Quee ontrent al aan de bal?

BAREND.

Nog wel een hand-breed af.

LEDIGHEID.

Ik zie hier nietmetal.

Hy verloopt zig.

De drommel mogt zoo'n stok na zyne zin regeeren,

Ik kon de bal niet zien, 'k moest evenwel friseren.

LOSBOL.

Zie zoo, party egaal.

ONGELUK.

Ja zeker 't staat zoo wel.

MEESTER JAN.

Aan't allerlaaste point hangt af't gehele spel.

LOSBOL.

Indien gy, Ledigheid, het mede wilt gehengen,

Zoo zullen wy party twee punten nog verlengen:

LEDIGHEID.

Dat scheelt my niet.

LOSBOL.

'T zy zoo.

ONGELUK.

Ik hou my met Geluk

Aan

Aan't point van twalef, nog bemoey my met dat stuk,
'K verzoek u lieden, om daar kennis af te nemen;

MEESTER JAN.

Zeer wel.

LOS BOL.

o Ongeluk, wat kan jy leggen teemen!
Doe maar het geen gy wilt, maar bid ik laten wy
Tog naar ons eige zin uitspelen de party.

ONGELUK.

Wel dat belet ik niet; waarom mag ik niet spreken.
Van't geen my aangaat?

LOS BOL.

'K wil myn hoofd om u niet breeken.

LEDIGHEYD.

Gy Barend, merk dat elk op nieuws weer negen telt
En nog geen elf, zo gy alvorens had gestelt.

BAREND.

Zeer wel.

ACHSTE of Laaste TOONEEL.

GELUK, LOOSHEYD, GIERIGHEYD, ON-
GELUK, OVERDAAD, LOSBOL en LE-
DIGHEYD, *party uitspelende*, MEES-
TER JAN, BAREND.

Hoe staat party? GELUK.

MEESTER JAN.

Die is verschoven

Twe punten boven twalef; dog weet Geluk daar bo-
ven

Dat yder negen heeft; en dat Heer Ongeluk
Party houd twalef uit, niet kreunende dat stuk;

ONGELUK.

Dat is de waarheyd;

14. D E B I L L A R D ,

GELUK.

Goed , daar ben ik meê te vreden ;
En ook het moest zo zyn.

LOOSHEYD.

Wel ja , dat leyd in reden.

GIERIGHEYD, *tegens Ongeluk.*

De Wissel flap van daag :

ONGELUK.

Wat komt dat hier te pas ,
Praat van de Wissel , als geen gelt te winnen was.

GIERIGHEYD.

Wel nu Heer Ongeluk , heb ik u reets beledigt ,
Als gy het spel eens wint , dan zyt gy weer bevredigt.

LOSBOL, *stoot mis, waar door Ongeluk de party verliest.*

ONGELUK

Daar is nu , 't geen ik heb al overlang gevrees ,
En daar ik in 't begin , al bang ben voor geweest !

LEDIGHEYD.

Heer Losbol had u in 't begin al wel geraden ;

LOSBOL.

Dat ondervind hy nu het best met eyge schaden.

GELUK *tegen Ongeluk.*

Myn Heer , betaal aan my het zo verloren gelt.

ONGELUK.

Eer dat gy buiten gaat zal 't u zyn toegetelt.

GELUK.

Ik zeg het daarom niet : ik wil zo lang wel borgen.

ONGELUK , *gelt uit zyn zak balende.*

Gy hoeft niet bang te zyn , of voor uw gelt te zorgen :

Zie daar , Geluk , daar is een goude pistolet

Met eenen gulden.

GELUK.

Wel. Myn Heer , dat is zoo net

BAREND.

Party , myn Heeren , staat nu richtig , tien om negen !

Loos-

LOOSHEYD.

Daar hebt gy, Ledigheyd, een kost'lyk poinct gekregen?
't Is wel twee tegens een voor u.

GELUK.

Die zetten zal
Ducaten, houw ik, of ook guldens, 'k houw het al.

OVERDAAD.

Vier zet ik tegens twee voor Ledigheyd.

GELUK.

Ducaten?

OVERDAAD.

Ja.

GELUK.

'k Ben te vreên.

LOS BOL.

Wilt gy, Geluk, de helft my laten?

GELUK.

Ja tog, Heer Losbol, want ik win hier gelt genoeg.

LOS BOL.

Terwyl om een Ducaat ik werk, en zweet, en zwoeg;
Maar na gedane moeit' zal 't zyn plaizierig rusten,
Wanneer wy met ons winst vernoegt ons t'zaam' ver-
lusten.

LEDIGHEYD, *de party uitmakende door*
een coup de trois, gooit
de Que weg.

Leg daâr, vervloekte Qcue, tot myn bederf gemaakt!
Door wien ik op Billard zoo vaak ben arm geraakt.

MEESTER JAN.

Hy leeft nog.

LEDIGHEYD.

't Bruit my niet, schoon wasz' aan honderd stukken.

GIERIGHEYD.

Hou moed, het zal misschien hier na eens beter lukken.

LEDIGHEYD.

Ik zal niet wagten op 't geen lukken zal hier na.

B 5

GIE-

G I E R I G H E Y D .

Dan zult gy wyfelyk doen.

O V E R D A A D , *vier Ducaten gevende aan Geluk.*

Ik heb vry meerder fcha

Als Ledigheyd , ik mis Ducaten , 't tal van zeven.

Geluk , wanneer ik vloek , zult gy iets wedergeven ?

Dan maak ik op myn beurt afgryfelyk allarm.

G E L U K .

Dat kunt gy denken Heer.

L O O S H E Y D .

Die zitten al te warm.

L E D I G H E Y D , *betalende aan Losbol.*

Heer Losbol, wilt gy eens 't gewonnen gelt ontfangen?

Vyf guld' en een zefthalf.

L O S B O L .

't Is wel.

L E D I G H E Y D .

Zo wil ik hangen

Zo ik weerom party zal fpielen 't gansche jaar.

Hier Jan , ontfang uw geld voor een party ; zie daar

Twee ftuivers.

Hy wil gelt geven.

M E E S T E R J A N .

En het geen gy gift' ren hebt vergeten.

L E D I G H E Y D .

Wel wat ?

M E E S T E R J A N .

Een glas Liqueur.

L E D I G H E Y D .

Wat meer ? ik wil het weten.

M E E S T E R J A N .

Nog tien partyen met Geluk , maar die by dag :

Twee by de kaars , myn Heer , en Chocolaat.

L E D I G H E Y D .

't Gelag

Is ryk'lyk aangegroeit ; ik moet het maar geloven.

M E E S -

MEESTER JAN.

Het is gelyk ik zeg ; en dan nog hier en boven
Heeft Losbol een zeshalf gewezen op myn Heer.

GIERIGHEYD.

Betaal maar Ledigheyd, of 't word misschien nog meer.

LEDIGHEYD, *betalende.*

Dan is het net een kroon, die ik aan u moet geven.
Zie daar, ontfang het gelt voor 't laatste van u leven.

LOS BOL.

Maar apropos, Geluk, geef eens de helft van 't gelt,
Dat Overdaad terstond u heeft ter hand gestelt.

GELUK.

Ik zweer u, goede Vriend, het was my schier vergeeten.

LOS BOL.

Gy zult het evenwel, wanneer gy wilt, wel weten.

GELUK, *Losbol de helft gevende.*

Ja tog: daar hebt gy twee Ducaten voor uw deel.
Nu houd ik nog voor my, myn portie, net zo veel.

LOS BOL.

Vriend Ledigheyd, wel aan, laat ons eens t'samen
drinken ;

Kom ik tracteer van daag op Perfico.

GIERIGHEYD, *stil tegens Loosbeyd.*

„Die Vinken

„Die hy uit Ledigheyd zyn beurs in zyne zak

„Gelokt heeft, doen effect ; want anders was hy vrak.

LEDIGHEYD.

Daar ben ik mee te vreên.

GELUK.

Maar ik wil ook tracteeren

De gansche Compagnie.

GIERIGHEYD.

My ook?

GELUK.

Ja, al de Heeren :

Jan, geef eens Perfico, in 't allergrootste glas.

GIE-

28 D E B I L L A R D ,

GIERIGHEID.

Och of Geluk zo mild en goedig altyd was!

Voor my, ik wenschte wel, hy mogt gestadig winnen.

MEESTER JAN, *de Perfico overgevende.*

De Perfico, myn Heer!

GELUK.

Ik zal maar eerst beginnen;

A vous, Heer Ledigheyd.

LEDIGHEID.

'k Bedank.

GELUK.

Nu breng eens rond,

En spoel de zwaarigheid van 't hart met uwe mond.

LEDIGHEID.

Dat meen ik ook te doen. Maar is 't niet remarquabel,

Dat 't Ongeluk alleen is magtig en capabel

Te maken, dat men noit het allerminste wint!

LOOSHEID, *terwyl 't glas rond gaat.*

Verwondert gy u dat, dan zyt gy duivels blint:

Want schoon gy beter speelt als uw party, dog waarlyk

Zo 't Onluk voor u is, zo staat uw Spel gevaarlyk;

Hoe menig Bille, zeg, is by Geluk gemaakt,

Niettegenstaande dat hy droevig was geraakt?

En weer aan d'and're kant, hoe menig wel gestoten

Is door het Ongeluk het gat voorby geschoten?

En 't kan niet anders zyn: want let eens op dit stuk,

Zo dikwerf als gy wint, wint voor u het Geluk:

Want winnen in zig zelf is maar gelukkig wezen,

En al ons voordeel komt van 't goed Geluk gerezen.

ONGELUK.

Dat is al taam'lyk wel van u gedemonstreert;

Dog 't word geheel en al nog niet geaprobeert.

LOOSHEID.

Kont gy het beter?

ONGELUK.

Ja: ik zeg uw regel waar is;

Maar

Maar niet altyd; hoor toe, 'k zal toonen dat het klaar is:
 My heugt, het is omtrent geleden nu een Jaar,
 Dat ik gewonnen heb vier guinees: hy staat daar

Hy wyft op Losbol, die knikt.

Die het verloren heeft: nog eens twee ducatonnen
 Heb ik voorleden Week zelf van Geluk gewonnen.

GIERIGHEID.

En in die zelfde Week van my ook een Zesthalf,
 Die ik met Barend had gehouwen half en half.

GELUK.

Ik heb ook fomtyds wel, schoon't my nau heugt, ver-
 loren,

Gelyk als Ongeluk zo even u deed horen;
 Maar egter is het zo, het is vry zeldzaam, raar,
 En het gebeurt niet veel, maar weinig in het Jaar;
 Derhalven die Geluk kan in zyn goudbeurs klouwen,
 Die mag het wel byna voor een mirakel houwen.

LOS BOL.

Dat heb ik vaak gezien, en meer als eens geproeft;
 Zo dat uw zeggen geen bevestiging behoeft
 Voor my.

GIERIGHEID.

Nog ook voor my: ik wil het eer geloven,
 Eer dat gezigt of proef myn beursje zal beroven.

LEDIGHEID, *'t glaasje uitdrinkende.*

En ik, die my niet meer zal kreunen aan 't basard,
 Neem met deez' teug althans myn afscheid van Billard.

LOOSHEID.

Waar zult gy, Ledigheyd, dan met u tyd belanden?

LEDIGHEID.

Het fomtyds ledig zyn, is my nog niemand schande.
 Want schoon dat Ledigheyd is myn gegeven naam,
 Zo is my op zyn tyd het werk ook aangenaam;
 En wilt gy myne naam nog meer verdedigt hooren,
 Zo zing ik voor het laaft deez' regels u te voeren,
 Waar op ik dan verwacht een Vers van ieder een,

Zin-

30 DE BILLARD

Zinspelend op zyn naam.

ALLE GELYK.

Daar zyn wy meê te vreên.

LEDIGHEYD, zingt.

S Tadig bezet met bezigheden,
Is niet goed voor u geest en leden,
Weet ik voorzeker en gewis:
Maar dat gestadig Ledig wezen
Komt van de Luybeyd opgerezen
Weet ik wel dat de waarbeyd is. bis.

LOSBOL.

*D*at men zyn werk moet overleggen,
Om dus t' ontgaan der menschen zeggen,
Weet ik voorzeker, en gewis:
Maar dat men wel mag Loskop spelen,
Als het affaires kunnen velen,
Weet ik wel dat de waarbeyd is.

OVERDAAD.

*E*n dat de reden niet wil gebengen
Dat men zyn goed'ren door zal brengen,
Weet ik voorzeker en gewis:
Maar dat men niet als vrek moet leven,
Altyd wil hebben, nimmer geven,
Weet ik wel dat de waarbeyd is.

LOOSHEYD.

*D*at ons de Loosbeyd is bevolen,
Zo men niet zonder geld wil dolen,

Weet

*Weet ik voorzeker en gewis:
Maar weer by Generenze snaken
Dat men zig dan egaal moet maken,
Weet ik wel dat de waarbeyd is.*

G E L U K.

*Zonder Geluk in vele zaken
Kan men niet door de Wereld raken,
Weet ik voorzeker en gewis:
Maar die 't Geluk te veel vertrouwen
Dat men met regt voor dwaas mag houwen,
Weet ik wel dat de Waarbeyd is.*

O N G E L U K.

*Die Ongelukkig is geboren,
Moet zig door 't spel niet doen bekoren,
Weet ik voorzeker en gewis:
Maar dat het veel in fastazyen
Bestaat, en eyge sotternyen
Weet ik wel dat de waarbeyd is.*

G I E R I G H E Y D.

*Gierig te zyn schoon niet geprezen
Zelden is zonder ryk te wezen,
Weet ik voorzeker en gewis:
En dat elk in zyn eyge dingen
Houden moet zeeke rekeningen,
Weet ik wel dat de waarbeyd is.*

32. D E B I L L A R D,

LOS BOL.

Nu Meester Jan, het is u beurt nu ook geworden,
Zing meê eens helder op, maar maakt het wel in orden.

MEESTER JAN.

Ik zal op u verzoek; zo zing ik tot besluyt,
En danbaarheyd voor gunst.

GIERIGHEID.

Dan is de Klugt ook uyt.

MEESTER JAN.

*Dat de Billard een Edel spel is,
En Meester Jan moet doen dat wel is,
Weet ik voorzeker en gewis:
Dat hy zig niet moet dronken drinken,
Nogte des Nagts langs straat rinkinken,
Weet ik wel dat de waarheid is. bis.*

E I N D E.

